

Indhold

<i>Helle Rabøl Hansen og Anna Crawford Kromann</i>	
Forord: Nye tider – ny ungdom?	5
<i>Kirsten Føns</i>	
Nivi og rensdyrjagten – jagt og naturbrug som pædagogisk værktøj for udsatte børn og unge i Kalaallit Nunaat/Grønland	9
<i>Kitt Nirmala Andresen</i>	
Minoritetsstress i ungdomsfællesskaber	21
<i>Jonas Sprogøe</i>	
Unge motivation i FGU	33
<i>Steven Arnfjord og Kevin Perry</i>	
Ungdomshjemløshed i Grønland – opmærksomhedspunkter og veje til forebyggelse	45
<i>Martin Horowitz Johansen</i>	
Debatindlæg: et nyt 'vi' – fra symbolsk deltagelse til politisk handlekraft . . .	57
<i>Trine Möbius Sørensen</i>	
Anderledes, afventede og på (af)vej(e)? – om unges bevægelsesproces mellem psykiatri, skole- og ungdomsliv	67
Gry Tybjerg, Manon Alice Lavaud og Anne Mia Steno	
Kollektive engagementer – udvikling af livsførelse for anbragte unge	77
Anmeldelser	91
Forfatterbiografier	95
Abstracts	97

Ungdomshjemløshed i Grønland

– opmærksomhedspunkter og veje til forebyggelse

Et årtis grønlandsk hjemløshedsforskning har også afdækket problemer med ungdomshjemløshed. Der er stor bevågenhed på ungdomshjemløshed i mange andre lande, fordi man er bekymret for, at problemer med unges hjemløshed vokser til øget voksenhjemløshed. I denne artikel ser vi som nogle af de første på ungdomshjemløsheden i Grønland. Vi dokumenterer tendenser på baggrund af den nationale hjemløsetælling, kvantitativ empiri fra herbergsmiljøet samt kvalitative studier om ungdomshjemløsheden fra supportsystemet i Nuuk. Unge hjemløse er svære at definere, så det giver et styrket sammenligningsgrundlag, og det er svært at skaffe et metodisk overblik over gruppen med konventionelle tællemetoder såsom point-in-time-tællinger. Derfor tages metodetriangulering i brug med kvantitative surveys og tællinger samt kvalitative interviews og feltarbejde. Artiklen afsluttes med en række korte opmærksomhedspunkter og peger på veje til forebyggelse.

Af Steven Arnfjord og Kevin Perry

Indledning

Unge mellem 18 og 29 år udgjorde 17 % af de godt 500 mennesker, der blev defineret som hjemløse i Grønlands første hjemløsetælling (Arnfjord & Perry, 2022). Det er inden for normalfordelingen i andre lande. I flere hjemløsetællinger ligger andelen af unge mellem 20 % og 25 % (Mayock & Parker, 2023). I den seneste danske hjemløsetælling udgjorde andelen af unge 18-29-årige 27 % (Benjaminsen, 2024). I den norske bostedsløsetælling fra 2020 udgjorde unge op til det 25. år 17 % (Dyb & Zeiner, 2021). Der er bred enighed blandt hjemløshedsforskere om, at ungdomshjemløshed er i stigning. Stigningen skyldes unges eksklusion fra boligmarkedet, opvækst i døgninstitutions- og plejesystemet, LGBTQIA+-diskrimination, psykiske problemer,

stofmisbrug og familieproblemer (Barker, 2016; O'Sullivan et al., 2023).

Reaktionen på en stor del af den europæiske forskning har været formulerede specifikke socialpolitikker og fokuserede strategier omkring unges hjemløshed, bl.a. gennem forsøg med Housing First 4 Youth, hvor formålet ikke kun handler om at tilbyde stabile boligforhold, men at støtte unge mennesker i deres ungdom og facilitere en god og sund overgang til voksenlivet (Gaetz, 2019).

Selvom der har været opmærksomhed på en stigning i ungdomshjemløsheden i Grønland igennem længere tid, har det ikke resulteret i hurtig socialpolitisk handling, som kunne forebygge forekomster eller stigninger. En langsom socialpolitisk reaktion kan forklares med, at Grønlands velfærdssystem er indført af

et kolonistyre (Arn fjord, 2025, kap. 2). Det er også blevet omtalt som *welfare colonialism* (Christensen et al., 2024; Paine, 1977). Fordelen er, at Grønland i dag har et universelt skatte- og bloktilskudsfinansieret velfærdssystem. Ulempen er, at systemet ikke er blevet gennemdiskuteret og forhandlet på plads af f.eks. fagforeninger, politikere og almindelige borgere, som det har været tilfældet i mange andre velfærdsnationer (Kuhnle & Sander, 2021). Det har den mulige konsekvens, at der ikke er et egentligt ejerskab over et adopteret velfærdssystem i Grønland. Der er ikke den samme akutte reaktion på sociale problemstillinger som ungdomshjemløshed som i Europa. Langsom reaktionstid forhaler unges vej ud af fastlåst økonomi og bolignød og bliver en problematisk start på voksenlivet.

Artiklen her sætter fokus på problemstillinger, tal og cases omkring ungdomshjemløshed og en række opmærksomhedspunkter, hvor man socialpolitisk kan sætte ind, lære af fortiden, se mod andre nationer og skabe egne forebyggende indsatser.

Metodisk besvær og definitionsudfordringer

Det er ikke nemt at definere, hvad ungdomshjemløshed er. Med hjemløsetællingen i 2022 blev hjemløshed i Grønland første gang defineret. Det var forskningsmæssigt en stor succes, fordi definitionen banede vejen for en politisk definition, som blev indskrevet i den nationale strategi mod hjemløshed (Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, 2023). Definitionen af ungdomshjemløshed besværliggøres af

at skulle indfange både begreberne ungdom og hjemløshed. Udfordringen viser sig også i USA (Dworsky et al., 2024), England (Mayock & Parker, 2023) og i flere andre lande, hvor man mangler en accepteret definition for denne sårbare gruppe.

I hjemløsetællingen er unge indtil videre myndige borgere mellem 18 og 29 år. Det har bl.a. udløst en specificeret indsats med Kofoeds Skoles Naput-projekt. Det er bredt anerkendt, at der skal sættes hurtigt ind med opsporinger og alternative opholdsmuligheder for unge ud over herbergsmiljøet for at få de unge væk fra herbergsområdet. I den tidlige hjemløshedsforskning blev der også gjort opmærksom på dette, da unge blev inddraget i mange uhensigtsmæssige voksenaktiviteter (Anderson, 1923). Blandt andet fremhæves de specifikke sårbarheder, overgangsfaser og samfundsmæssige forventninger, der former overgangen fra ungdom til voksenlivet. Hvis man ikke sætter hurtigt ind med tiltag, er der risiko for, at de unge udvikler en selvidentifikation med hjemløsemiljøets marginaliserede status og bliver hængende. De unge risikerer at gå fra at være unge hjemløse til at være voksne hjemløse.

Børn, som er under 18, findes ikke i gruppen af synligt hjemløse i Grønland, som dækker over:

En gruppe borgere, som er direkte observerbare i gadebilledet. F.eks. borgere, der benytter sig af herberg og andre former for overnatningstilbud. Borgere, som søger tilflugt i det fri, sover i telte, i både eller nedlagte bygninger. (Departementet for Sociale

Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, 2023, s. 13)

Da man skaber det grønlandske velfærdssystem, har man et særligt fokus på børns trivsel. Dette understreges af det løbende fokus på børneområdet med oprettelsen af børnetalsmandsinstitutionen. Der bliver investeret ressourcer i at have et værn omkring socialt udsatte børn, og befolkningen generelt er meget opmærksom på udsving i børns trivsel, som monitoreres af folkesundhedsforskningen (Arn fjord, 2025, kap. 4).

I de sene 70'ere var der problemer med ungdomsboliger, som resulterede i, at en gruppe unge skabte overskrifter om "slumstormere", da de besatte et ubeboet hus i bydelen Qaqortoq i Nuuk (Redaktionen, 1977). Der har længe været tale om mindre børn, som er ude uden voksne langt over anbefalet sovetid (Møller, 1998; Redaktionen, 1982, 1989). Det er ikke en længerevarende hjemløshed, men indimellem et resultat af omsorgssvigt, som bevirker, at børnene i kortere perioder er forhindret i at tage hjem på grund af utrygge vilkår. I den forbindelse har Kommuneqarfik Sermersooq oprettet den socialpædagogiske indsats, der hedder Tryghedspatruljen. Den er aktiv i aftentimerne og hjælper uledsagede børn med at finde hjem eller tilbyder overnatning i Nuuks tidligere elevhjem (Nyhedsredaktionen, 2021).

Ungdomshjemløshed er ligesom hjemløshed generelt et fænomen, som giver udfordringer, når man forskningsmæssigt ønsker et kvantitativt overblik. Auerwald, Lin og Parriott peger på, at fordi deres amerikanske unge ikke brugte de samme tilbud som

ældre hjemløse, var de vanskelige at tælle, for de sov ikke på gaden eller brugte herbergerne (2016). PIT counts¹ var derfor utilstrækkelige som metode til at tælle unge. I stedet foreslog de, at man anvendte longitudinale studier, som mere præcist skabte et overblik over omfanget af ungdomshjemløshed ved at følge gruppen i f.eks. 12 måneder.

Når unge er svære at definere og svære at tælle på samme måde som ældre hjemløse, skaber det udfordringer med sammenligningen mellem lande. I den mindre grønlandske demografi af hjemløse skal der heller ikke mange udsving til, før et enkelt tal stiger eller falder. Går Sisimiut f.eks. fra to til seks hjemløse unge i næste hjemløsetælling, er det en stigning på 300 %. Det ville være ganske voldsomt i Hamborg, som har ca. 14.000 hjemløse børn og unge i alderen 0-25 år (Destatis, 2025), men det er håndterbart i Sisimiut.

Hjemløse unge gør meget for ikke at blive "opdaget". Det bidrager til vanskeligheden med at tælle dem og definere dem som hjemløse. De klæder sig f.eks. i tøj, som ikke skiller sig ud fra deres jævnaldrende. I sin berømte bog om opsøgende arbejde blandt unge hjemløse i New York skriver Kristina Gibson, at de første gadeplansmedarbejdere ikke kunne finde nogen unge hjemløse. I slutningen af 1990'erne gik gadeplansmedarbejdere rundt og ledte

1 Point in time er en metode, hvor man vælger et tidsudsnit og kun tæller en forekomst der. Danmark tæller f.eks. hjemløshed i uge 6. I Grønland har vi indtil nu gjort det i april måned.

efter forhutlede unge, som sad med et brugt kaffebæger i hånden og tiggede om penge til stoffer (Gibson, 2011). Efter kurser og møder med eksperter i ungdomskultur blev de opmærksomme på de unges mange strategier for ikke at skille sig ud i forhold til andre unge. De kunne se meget soignerede ud og gå i modetøj, hænge ud i indkøbscentre og på biblioteker, men stadig være hjemløse eller i risikogruppen. Efter denne revurdering af deres egen forståelse af de unge fik gadeplansmedarbejderne succes med det opsøgende arbejde.

En anden variation i synligheden, som spiller ind i det opsøgende arbejde blandt unge, er deres strategier for ikke at ende på herberg. Der er meget få unge på herberg i Nuuk, Aasiaat, Ilulissat og Sisimiut. Faktisk er det kun i Nuuk, at det kan bekræftes, at der befinder sig unge, og her er der tale om en meget lille gruppe. I hjemløsetællingen fra 2022 var 17 % unge ud af godt 500, hvilket i absolutte tal er 83. Da vi i forbindelse med databehandlingsarbejde for Kommuneqarfik Sermersooqs herberger skulle dokumentere aldersgrupperne, var der 7 % unge på herbergerne ud af 17 % i hjemløsetællingen. Nationalt er ca. en ud af seks hjemløse unge. Unge på herberg udgør 1 ud af 14. De unge befinder sig med andre ord et andet sted end på herbergerne. Det betyder bl.a., at man analytisk skal tage højde for, hvorledes man arbejder med målgruppen, og hvor man udfører opsøgende arbejde.

Hvad betyder det at være ung?

Selvom man sagtens kan møde 60-årige, som siger, at de er unge af sind, er ungdom i mange studier noget,

der begynder halvvejs inde i teenage-årene og løber til midten af 20'erne. Man kan således både være ung, når man juridisk er et barn og juridisk en voksen borger, som skal betale skat, har stemmeret og betragtes af domstolene som voksen. Talmæssigt bor der 56.500 mennesker i Grønland. 16,5 % (9.392) er unge i aldersgruppen 18-29 år (Grønlands Statistik, 2025b).

Når vi forsker i unge i hjemløsemiljøet, er aldersindekset 18-29 år. Vi har i forskningen i Grønland indtil nu ikke arbejdet med børn under 18 år, og vi er ikke stødt på dem i et særligt stort omfang i det empiriske arbejde. Inddelingen er valgt for at kunne styrke sammenligningsgrundlaget med de øvrige europæiske hjemløsetællinger. Det er vigtigt at monitorere gruppen af unge, så man kan følge udviklingen og sætte ind med forebyggende tiltag og opsporing af unge, som vi skal være opmærksomme på.

De svære optællinger og værdien af kvalitativ viden

Fra den nationale hjemløsetælling og fra analysen af Kommuneqarfik Sermersooqs profileringskemaer på herbergsbrugere har vi gode kvantitative data. Der er endnu ikke foretaget longitudinale studier, som kan sige mere om udviklingen/afviklingen over tid. Vi har kvalitative beretninger fra løbende møder, feltarbejde og kontakt til Frelsens Hæri, Kofoeds Skole Nuuk – unge team Naput, Nuuks gadeteam og Tryghedspatruljen, hvis fokus er på unge under 18 år. Særligt frivillige i foreningen NoINIs suppekøkken og personalet i Frelsens Hæri og på Kofoeds Skole bemærker, at der er kommet flere unge

til de sidste seks-otte år. Det er kvalitative betragtninger, som vi har tillid til, men de er vanskelige at dokumentere. Forskningsmæssigt styrker det troværdigheden af data, at det socialfaglige miljø ikke konkurrerer om projektmidler til sociale indsatser. Grønland har ikke liberaliseret det sociale arbejde, som vi ser store tendenser til i Europa, hvor konkurrencen om pulje- og projektmidler kan få NGO'er til at booste tallet på målgruppen i håb om at øge chancen for, at deres indsats ser vigtigere ud end konkurrentens og derfor modtager økonomisk funding. Dette bliver også diskuteret i ungdomshjemløshedsforskningen. Lewis Aptekar og Daniel Stoecklin beretter, at situationen omkring funding og politisk opmærksomhed skaber upålidelige data, hvor hjemløshedstal blandt gadebørn bliver boostet. I Nairobi blev der f.eks. først rapporteret omkring 300.000 børn på gaden i avisen Kenyan Daily Nation. To uger senere faldt tallet til 30.000. Efterfølgende har den største socialfaglige organisation, Undugu Society, berettet, at deres estimat er 5.000-10.000 børn på gaden (Aptekar & Stoecklin, 2014, s. 121).

I det seneste interview med Kofoeds Skoles ungeteam fortalte de, at de i 2024 havde kontakt til 26 unge, hvoraf 60 % ikke havde egen bolig. Nuuks tryghedspatrulje fortæller, at de støder på flere børn i nattelivet, som de efterfølgende kører hjem. Der kan være tale om op til 25-30 børn på en aftenvagte.

Det er ikke et stort antal, der er tale om, men der er som nævnt ovenfor mange, som ikke bliver opsporet.

I det følgende har vi medtaget tre cases, som er sammenskrevne forløb

over flere forskellige typer af unge, som vi har mødt.

Empiriske cases

Indalik kommer i foreningen NoI-NIs suppekøkken i Nuuk. Han har været fast gæst de sidste fire år og startede lige efter 2021. Han er vokset ud af sit døgntilbud. Han er udadreagerende og aggressiv, når han ikke ryger hash. Det har taget lang tid at nå ind til Indalik, men gennem et tillidsbaseret relationsarbejde åbnede han spontant op og fortalte om sin opvækst. Faren var ikke til stede, mor drak rigtig meget, og han blev hjulpet og boede delvist hos nogle færøske missionærer, som gav ham mad og lod ham overnatte hos dem. Han var også med på deres sommerlejr. Han hører en hyletone, men den går væk, når han ryger hash og hører høj musik – 90'er hiphop. Han er i starten af 20'erne. Han overnatter indimellem på herberget, ellers sover han hos sin mor i ugedagene – i weekenderne er han i nattelivet – rundtomkring på barerne – mest Maximut, men han drikker ikke meget. Indalik har en vild baggrund, han har ikke en indtægt, og hyletonen hænger muligvis sammen med en psykiatrisk diagnose eller tinnitus. Han er ikke kendt af det psykiatriske sundhedsvæsen.

Der er unge, som man kan opbygge en tillidsfuld relation til. Man bør f.eks. tilbyde Indalik kontakt med et opsøgende ungeteam, der er uddannet til psykiatriske eller psykiatrilignende patienter. Han vil ikke drage fordel af

et ophold på herberg, da det sandsynligvis vil forværre hans tilstand.

Arnaq kommer i perioder i suppekøkkenet. Hun er stille, men kan godt lide at hjælpe til i køkkenet. Hun bor hos sin mor og er i midten af 20'erne. Moren er ludoman og har ikke mange økonomiske ressourcer, men hun har sin egen lejlighed i blok 14 på Radiofjeldet. Moren kommer hver gang i suppekøkkenet, og hun er førtidspensionist. Arnaq har angst; vi har aldrig observeret hende i andet selskab end med moren. Arnaq kommer ikke i Kofoeds Skole.

Det ville være en oplagt mulighed at invitere Arnaq til Kofoeds Skole og arbejde på at udvide Arnaqs sociale kontaktflade og eventuelt afprøve forskellige aktiviteter på skolens forskellige værksteder.

Johannes taler næsten kun dansk, når han endelig taler. Vi mødte ham igennem flere aftener i suppekøkkenet. Han blev hængende lige indtil lukketid og hjalp med slutrengøringen. Når lokalet var ved at blive tømt for gæster, begyndte han at snakke – han var ikke til at stoppe igen. Nærmeste familie er flyttet til Danmark, men Johannes blev i Grønland. Han ser underernæret ud. En aften nævner han, at han har bestået gymnasiet. Det blev anledningen til, at vi tog nogle frokostsamtaler med Johannes. På daværende tidspunkt var der ikke reelt noget opsøgende arbejde blandt hjemløse i Nuuk. Der var intet fokus på unge mellem 18 og 29.

Han var ikke god til at møde op på kommunen og fik på daværende tidspunkt ca. 1.300 kr. om måneden til at leve for. Derfor kom han i Frelsens Hæri, hvor han kunne få morgenmad. Johannes fortalte, at hans kost bestod af fransk hotdog og kondi, som man kan købe for 25 kr. i Brugseneeraq (tidligere Jørgensen og Nystrup). Johannes sagde, at han var glad for samtalerne med os. Siden han blev optaget på sin uddannelse, har vi kun set ham få gange i bybilledet. Han har taget på og ser normalvægtig ud. Nu hilser han bare kort og smiler sådan lidt bekræftende. Vi har indtryk af, at han lever et normalt ungdomsliv med studier og fritid.

Et gymnasiediplom er adgangsgivende til mange uddannelser i Grønland. Med diplommet får man adgang til uddannelsesstøtte og kan ansøge om kollegieplads. Johannes' diplom fik ham væk fra herbergsmiljøet. Uddannelsesansøgningen gav Johannes det kollegieværelse, som han havde brug for. Han er et eksempel på, at hvis man investerer tid og engagement, så drejer det sig ikke altid om langsigtede resultater. Nogle unge har bare ikke det rette netværk, som kan understøtte dem videre i processen.

Dette var eksempler på tre cases. Ikke usædvanligt er kønsfordelingen to mænd og en kvinde. Og ikke usædvanligt er de ikke faste brugere af herbergerne. Hver af de tre cases afslører sprækker i velfærdssystemet: Indaliks uopfyldte behov for en psykiatrisk udredning, det offentliges manglende kendskab til Arnaqs behov for hjælp og

Johannes' behov for vejledning til uddannelsesansøgning viser et velfærdssystem, der reagerer langsomt. Langsommeligheden risikerer at forværre de unges situation.

Opmærksomhedspunkter

Store dele af vores viden om børn og unge kommer fra folkesundhedsforskningen. Det er vigtigt, at også pædagogisk og socialvidenskabelig forskning fokuserer på de unge. Det vil bl.a. kunne supplere anbefalingerne fra folkesundhedsforskningen om forebyggende sundhedsfaglige tiltag (Niclasen, 2019; Pedersen & Bjerregaard, 2012; Pedersen & Niclasen, 2015). Socialforskningen og socialpædagogikken byder på analytiske muligheder for se på områder som:

- Unge i N.E.E.T.²
- Unge i hjem med vold og eneforsørgere
- Boliger til unge
- Overgange fra døgninstitutioner og plejefamilier.

Unge i N.E.E.T.-gruppen

De seneste ti år har grønlandske unge i N.E.E.T.-gruppen udgjort 30 % af en ungdomsårgang (Arnfred, 2025, kap. 6). I perioden er der ikke blevet flyttet på gruppen med reelle politikker. Der kunne være tale om arbejdsmarkedsindsatser, jobintegration, jobafprøvning, fleksible uddannelsesforløb etc. N.E.E.T.-tallet er bekymrende, for det kunne være vejen til en fastholdelse af unge i fattigdom, det, som kaldes The Poverty Trap, som flere fattig-

domsforskere mener er særligt problematisk. Hirai og Hiyane beskriver fastholdelsen i en poverty trap som at være, fanget i livsforløb, som defineres af generationer af fattige. Man vokser op i familier med fattigdom, vold, omsorgssvigt og dysfunktion (Hirai & Hiyane, 2022). Ifølge Grønlands Statistik er den største gruppe af økonomisk udsatte i 2023 unge mellem 20 og 29 år (Grønlands Statistik, 2024).

Fattigdom knytter sig til arbejdsløshed, og rundt om i landet er der visse steder et højt niveau af ungdomsarbejdsløshed. Gennemsnittet for 18-29-årige er, at 3,8 % (2023-tal) er arbejdsløse. Men i byerne Tasiilaq og Kangaatsiaq ligger det på 12,7 % (2023-tal) og i Nanortalik på 10,3 % (2023-tal) (Grønlands Statistik, 2025a). Det er niveauer, som er to-tre gange højere end landsgennemsnittet.

Unge i hjem med vold og eneforsørgere

I ungdomshjemløshedsforskningen er hjemmet et fokusområde. Det gælder særligt hjem i fattige beboelsesområder samt hjem med vold og forældre, som er eneforsørgere. Grønlands Politis årsrapporter dokumenterer et højt niveau af husspektakler med børn involveret særligt fredage og lørdage. De sidste fem år er der årligt ca. anmeldt 400 husspektakler med børn og unge i hjemmet (Grønlands Polit, 2025). Blandt sundheds-, pædagogiske og socialfaglige professioner er der bred enighed om, at der er et uacceptabelt lavt velfærdsniveau hos en stor minoritet af børn og unge.

Familietyper er også under forandring. De sidste 30 år (1995-2025) er

2 N.E.E.T. står for: Not in Employment, Education or Training.

der sket et fald i familietyper, hvor begge forældre bor sammen (Grønlands Statistik, 2025c). På sin vis er det positivt, at velfærdssamfundet understøtter, at man kan være eneforsørger med forskellige tilskudsordninger som boligstøtte, institutionsfriplads etc. Men forskere har peget på, at der er tendenser til en tydelig kobling mellem ungdomshjemløshed og en opvækst hos en enlig forælder (Mayock & Parker, 2023; McCarthy et al., 2009). Familietyperne er ikke et problem, men enlige forældre er mere økonomisk sårbare og lever med forhøjet risiko for hjemløshed.

Kollegieboliger og ikke ungdomspensioner

I perioden mellem 1977 og 1988 vedtog Landsrådet en mulighed for, at kommunerne kan oprette og drive ungdomspensioner – henvendt til 15-25-årige. Formålet var: ”at skabe gode boligmiljøer for unge, at yde dem vejledning og personlig støtte og – efter den enkeltes behov – at hjælpe dem til erhvervsplacering og anden stabilisering i samfundet” (Grønlands Landsråd, 1977, s. 173). Vedtægten om ungdomspensioner ophører i 1988 og erstattes af bekendtgørelsen om kollegiepladser for folkeskolens elever i 1989 og en landstingsforordning om særlige institutioner for voksne i 1988. I 1995 stadfæster Hjemmestyret, at disse institutioner har til formål at henvende sig til voksne med sociale problemer (Grønlands Hjemmestyre, 1988, 1989). Hovedkravet i kollegiesystemet er, at man skal være indskrevet på en uddannelse. Hermed ophører muligheden for at oprette egentlige

ungdomsboliger, hvortil der er pædagogisk støtte.

Når der ikke er mulighed for andre typer af boliger end kollegieboliger eller det regulære boligsystem, er der altid en ikke-uddannelsesparat gruppe, som taber i den proces.

Overgange fra døgninstitutioner og plejefamilier

Når unge har været i døgnpleje i lang tid og vokser ud af døgntilbuddet, kan man søge om at tilbyde den unge efterværn (Inatsisartut, 2024). Tilbuddet er pædagogisk støtte indtil det fyldte 23. år. Derefter ydes der ikke mere støtte. I velfærdsstaten er dette et administrativt aldersparadoks, at så længe du er under 18, er du et barn med konventioner, regler og krav på beskyttelse, hvor der i det grønlandske system er ret mange økonomiske ressourcer til rådighed. Dette bortfalder den dag, man fylder 18 og bliver en fuldgyltig borger. Det er dog ikke alle socialpædagogiske indsatser, som formår at give børnene adækvate ressourcer og de redskaber og kompetencer, de har behov for for at kunne leve en selvstændig tilværelse, når de er fyldt 18 år.

Konklusion – veje til forebyggelse

Triangulerende forskning peger sammen med aktører inden for hjemløsemiljøet på, at der er et signifikant socialt problem med ungdomshjemløsheden i Grønland.

Erfaringer og international forskning peger konsekvent på den samme konklusion: Konventionelle boligordninger er utilstrækkelige i forhold til unges behov, fordi der ikke medfølger en socialpædagogisk indsats, som

støtter med inklusion i samfundet, life skills og relationskompetencer.

Indsatser som Housing First 4 Youth peger på, at det begynder med boliger – ikke bare en hvilken som helst bolig, men steder designet med unge mennesker i tankerne. Et sted, der er trygt. Et sted, hvor de kan slå sig ned, trække vejret og begynde at føle, at de hører til. Et tag er kun begyndelsen; det, der betyder lige så meget, er, hvad der sker under det.

Når Grønland vedtager en lov, der beskriver både hjemløseherberger og ungeindsatser, bør unge ikke have adgang til hjemløseherbergerne. De drager ikke fordel af et herberg – det er der ingen, der gør gennem længere tid. For unge er det en særlig problematisk måde at starte et ungdomsliv på. Dette kan imødegås ved at etablere et særskilt boligtilbud til unge med socialpædagogisk støtte. Ungdomsboligerne kan genindføres – uafhængigt af studieaktivitet. Tillidsopsporing og støtte til udsatte familier med vejledning er helt centralt. Vi ved, at en mindre gruppe unge ikke kommer til at søge ind på uddannelser, så de dermed kan få kollegieboliger. Det er man bekendt med. Det er et *known known*. Det kan være, at de søger uddannelse senere i livet – men det bliver ikke i deres tidlige ungdomsliv. Ved at handle aktivt på den viden kan vi støtte de unge videre i tilværelsen.

Uddannelses- og arbejdsreformer kunne understøtte, at der skabes mere fleksible studieforløb, hvor det er studier på nedsat tid, med f.eks. et traumeinformeret uddannelsessystem og en mere socialpædagogisk forståelse af de unges behov.

Et proaktivt politisk og administrativt fokus på ungdomshjemløshed er det eneste, der kommer til at nedbringe antallet. Men det handler om mere end politik – det handler om mennesker, om fællesskab og om at holde fast i den omsorgsfulde og gensidige ansvarlighed, der altid har været en del af livet i Grønland.

Tak

Tak til studieadjunkt Poul Erik Munk Pedersen ved Ilisimatusarfiks Afdeling for Socialt Arbejde for at have gennemlæst og kommenteret tidligere udkast af denne artikel.

Referencer

- Anderson, N. (1923). *The hobo: The sociology of the homeless man; a study prepared for the Chicago Council of Social Agencies under the direction of the Committee on Homeless Men*. University of Chicago Press.
- Aptekar, L. & Stoecklin, D. (2014). *Street Children and Homeless Youth: A Cross-Cultural Perspective*. Springer Netherlands.
- Arn fjord, S. (2025). *Socialpolitik i Grønlands – dannelsen af et arktisk velfærdssamfund* (udkommer august 2025). Upress.
- Arn fjord, S. & Perry, K. (2022). *Den grønland-ske hjemløsetælling 2022 – Pilottællingens oversigtsrapport* (s. 40). Ilisimatusarfiks Center for Arktisk Velfærd.
<https://da.uni.gl/find-personale/afdeling-for-socialt-arbejde/steven-arnfjord/publikationer.aspx>.
- Auerswald, C.L., Lin, J.S. & Parriott, A. (2016). Six-year mortality in a street-recruited cohort of homeless youth in San Francisco, California. *PeerJ*, 4: e1909.
- Barker, J. (2016). Conceptualisations of youth homelessness and the role of the family. I A. Furlong (red.), *Routledge Handbook of Youth and Young Adulthood* (2. udgave, s. 219-226). Routledge.
- Benjaminsen, L. (2024). *Hjemløshed i Danmark 2024 – National kortlægning* (s. 150). Vive.
- Christensen, J., Arn fjord, S. & Aastrup, M.-L. (2024). Welfare Colonialism and Geographies of Homelessness in Nuuk, Greenland.

- I J. Christensen, S. Arnfjord, S. Carraher & T. Hedwig (red.), *Housing, Homelessness, and Social Policy in the Urban North* (s. 277-300). University of Toronto Press.
- Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender (2023). *Naalakkersuisuts Hjemløsestrategi* (s. 38). Naalakkersuisut.
- Destatis (2025). *Homeless people accommodated: Länder, reference date, nationality, sex, age groups, duration of accommodation (2022-2024)*. https://www-genesis.destatis.de/datenbank/online/statistic/22971*/table/22971-0055.
- Dworsky, A., Morton, M. & Kugley, S. (2024). Preventing and ending youth homelessness in the US. I G. Johnson, D. Culhane, S. Fitzpatrick, S. Metraux & E. O'Sullivan (red.), *Research handbook on homelessness* (s. 103-121). Edward Elgar Publishing.
- Dyb, E. & Zeiner, H. (2021). *Bostedsløse i Norge 2020 – En kartlegging* (s. 155). Oslomet. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2758758>.
- Gaetz, S. (2019). *THIS is Housing First For Youth: Europe*. Canadian Observatory on Homelessness Press.
- Gibson, K.E. (2011). *Street kids: Homeless youth, outreach, and policing New York's streets*. New York University Press.
- Grønlands Hjemmestyre (1988). Landstingsforordning om institutioner med særlige formål for voksne. *Nalunaarutit*. https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/1988/ltf-06-1988?sc_lang=da.
- Grønlands Hjemmestyre (1989). *Hjemmestyrets bekendtgørelse om kollegiepladser for folkeskolens elever*. https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/1989/bkg-04-1989?sc_lang=da.
- Grønlands Landsråd (1977). *Nalunaarutit. Serie A. Grønlandsk lovsamling*. Statsministeriet.
- Grønlands Politi (2025). *Årsstatistik 2024 Grønlands Politi* (s. 33). <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-da/aarsstatistik-2024.pdf>.
- Grønlands Statistik (2024). *De økonomisk udsatte i 2023* (s. 10). Grønlands Statistik. <https://stat.gl/publ/da/SO/202408/pdf/2023%20De%20%C3%B8konomisk%20udsatte.pdf>.
- Grønlands Statistik (2025a). *Antal ledige i gennemsnit pr. måned blandt fastboende efter distrikt, alder, tid og opgørelsesvarianbel* [Stat.gl]. https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland__AR__AR40/ARX-LED3.px/table/tableViewLayout1/.
- Grønlands Statistik (2025b). *Befolkningen pr. 1. januar 1977-2025*. Statistikbanken.
- Grønlands Statistik (2025c). *Børn og hjemmeboende unge pr. 1. januar efter voksne i familien og tid* [Stat.gl]. https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland__BE__BE60__BE6020/BEXFAM3.px/table/tableViewLayout1/.
- Hirai, H. & Hiyane, A. (2022). How can NGO interventions break the poverty trap? Evidence from at-risk youths in the Philippines. *Development in Practice*, 32(5), 610-623.
- Inatsisartut (2024). *Selvstyrets lovekendtgørelse af Inatsisartutlov om støtte til børn*. https://nalunaarutit.gl/groenlandsk-lovgivning/2024/selvstyrets-lovekendtgørelse-nr-11-af-16_03_2024?sc_lang=da.
- Kuhnle, S. & Sander, A. (2021). The Emergence of the Western Welfare State. I D. Béland, S. Leibfried, K.J. Morgan, H. Obinger & C. Pierson (red.), *The Oxford Handbook of the Welfare State* (2. udgave, s. 73-87). Oxford University Press.
- Mayock, P. & Parker, S. (2023). Youth. I J. Bretherton & N. Pleace (red.), *The Routledge handbook of homelessness* (HV4480; s. 169-179). Routledge.
- McCarthy, B., Williams, M. & Hagan, J. (2009). Homeless youth and transition into adulthood. I A. Furlong (red.), *Handbook of youth and young adulthood: New perspectives and agendas* (1. publ, s. 232-240). Routledge.
- Møller, S. (1998, 8. januar). Aftenpatruljer i Paamiut. *Atuagagdliutit*. <https://timarit.is/page/3848222?iabr=on#page/n18/mode/1up/search/b%C3%B8rn%20natten>.
- Niclasen, B. (2019). *HBSC Greenland – Data fra Skolebørnsundersøgelsen 2018*. Statens Institut for Folkesundhed. https://www.sdu.dk/sif/-/media/images/sif/udgivelser/2019/hbsc_greenland_www_ver_2_2020.pdf.
- Nyhedsredaktionen (2021). Nuuk får nyt værested for børn og unge. *KNR*. <https://knr.gl/da/nyheder/nuuk-f%C3%A5r-nyt-v%C3%A6rested-b%C3%B8rn-og-unge>.
- O'Sullivan, E., Benjaminsen, L., Busch-Geertsema, V., Hrast, M.F., Pleace, N. & Teller, N. (2023). *Homelessness in the European Union* (s. 61). <https://www>.

- europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/755915/IPOL_STU(2023)755915_EN.pdf.
- Paine, R. (1977). The Path to Welfare Colonialism. I R. Paine (red.), *The White Arctic – Anthropological Essays on Tutelage and Ethnicity* (s. 7-28). University of Toronto Press.
- Pedersen, C.P. & Bjerregaard, P. (2012). *Det Svære Ungdomsliv – Unges Trivsel i Grønland 2011 – En Undersøgelse Om De Ældste Folkeskoleelever*. Statens Institut for Folkesundhed.
- Pedersen, C.P. & Niclasen, B. (2015). Vold i elevernes liv – Mobning og slagsmål. I B. Niclasen (red.), *Trivsel og sundhed blandt folkeskoleelever i Grønland – Resultater fra skolebørnsundersøgelsen HBSCGreenland i 2014* (s. 159-176).
- Redaktionen (1977, 6. april). Tre unge flyttede ind i forladt hus. *Atuagagdliutit*. <https://timarit.is/page/3797464?iabr=on#page/n0/mode/2up/search/slumstormerne>.
- Redaktionen (1982, 16. juni). *Flere slagsmål og forsømte børn siden 1. april*.
- Redaktionen (1989, 27. september). Børnene smutter ud om natten. *Atuagagdliutit*. <https://timarit.is/page/3823940?iabr=on#page/n0/mode/1up/search/b%C3%B8rn%20natten>.